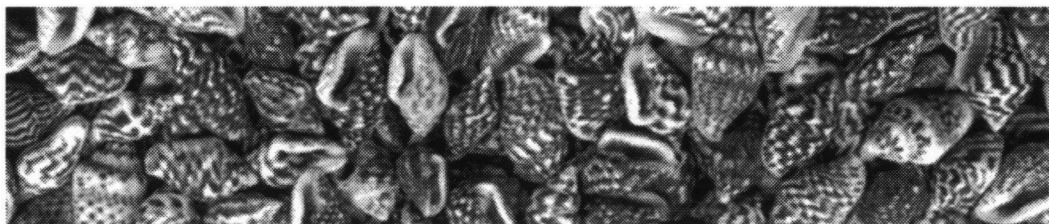

EEN VIRTUEEL TROPISCH STRANDJE IN HET TUINCENTRUM

L.J. van Gemert

A virtual tropical beach in the garden centre

In a garden centre commercially available small shells in plastic bags labeled as "Nassa stuff" contained for the greater part *Columbella scripta* (Lamarck, 1822). But approximately 7 % in weight consisted of more than 150 other species. A complete list is given. From published distribution records it was concluded that these shells very probably had their origin in the Philippines. Remarkable finds were the recent (re)described *Vexillum (Castellaria) vespula* Turner & Marrow, 2001 and *Conus (Lilliconus) trailli* A. Adams, 1855.

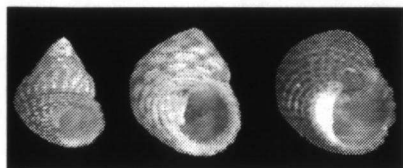

Vooral in het voorjaar wordt door mij nog wel eens een bezoek gebracht aan tuincentra. Niet alles is daar even mooi of interessant, maar ik wil, gezien mijn hobby, nog wel eens de schelpen nader bekijken.

Dit voorjaar trof ik onder meer schelpen aan onder de naam *Murex torefactus* (sic). De vindplaats werd, zoals gebruikelijk in een tuincentrum, niet vermeld. Maar ik vond ze best aardig - misschien te weinig kritisch? - en heb toen maar een zakje gekocht. Achteraf bleek het *Hexaplex chicoreum* te zijn. Had ik ook nog niet.

Er waren ook plastic zakjes met inhoud onder de naam "Nassa stuff" te koop. Ook hier geen vermelding van de herkomst. Het overgrote deel was duidelijk *Columbella scripta*, maar er waren ook enkele andere soortjes te zien. Thuis een aantal zakjes verder uitgeplozen. Na nog meer bezoeken aan het tuincentrum en het daarop volgende 'uitgepluis' heb ik een soortenlijst gemaakt.

Hieronder volgt de lijst (indeling gebaseerd op Lindner, (2001))

Van links naar rechts:
: en.

Trochidae

Chrysostoma paradoxum (Born, 1780)
Ethminolia stearnsii (Pilsbry, 1895)
Euclielus atratus (Gmelin, 1791)
Eurytrochus philippina (Dunker, 1871)
Gibbula stoliczka (G. & H. Nevill, 1869)
Herpetopoma instricta (Gould, 1849)
Pseudominolia sp.
Stomatella varia (A. Adams, 1850)
Stomatia cf. duplicata Sowerby, 1834
Stomatia phymotis Helbling, 1779

Tectus fenestratus (Gmelin, 1791)
? Trochus niloticus Linnaeus, 1767
Umbonium vestarium (Linnaeus, 1758)

Turbinidae

Australium calcar (Linnaeus, 1758)
Homalopoma sp.
Liotina sp.
Phasianella solida (Born, 1778)

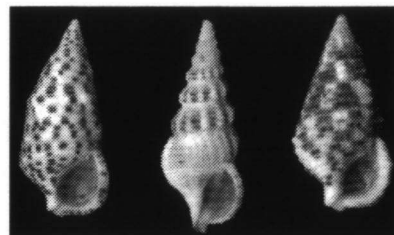
Neritidae

Chliton ovalantis (Lesson, 1831)
Neripteron siquijorensis (Récluz, 1843)
Smaragdia rangania (Récluz, 1841)
Smaragdia paulucciana Gassies, 1870
Smaragdia souverbiana (Montrouzier, 1863)

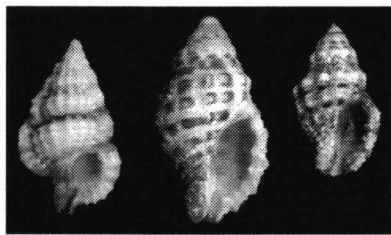
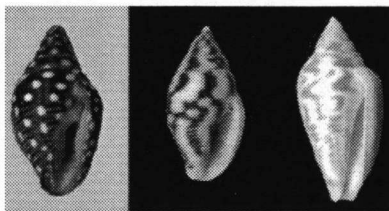
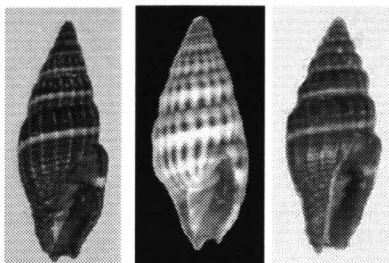
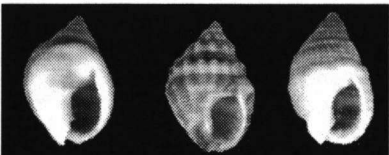
Cerithiidae

Cerithium cf. columna Sowerby, 1834
Cerithium coralium Kiener, 1841
Cerithium dialeucum Philippi, 1849
Cerithium nesioticum Pilsbry & Vanatta, 1906

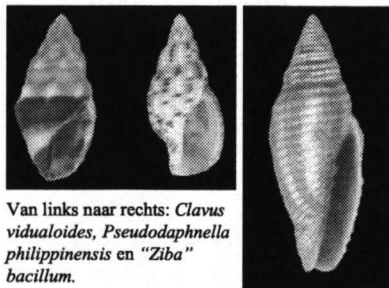
Cerithium punctatum Bruguière, 1792
Cerithium rostratum Sowerby, 1855
Cerithium tenellum Sowerby, 1855
Cerithium torresi E.A. Smith, 1884
Cerithium zonatum (Wood, 1828)
Clypeomorus cf. bifasciata (Sowerby, 1855)
Clypeomorus purpurastoma Houbbrick, 1985
Ittibittium parcum (Gould, 1861)

Van links naar rechts:
: en.

Batillariidae*Batillaria cumingii* (Crosse, 1862)**Dialidea***Diala semistriata* (Philippi, 1849)*Diala sulcifera* (A. Adams, 1862)**Litopidae***Alaba goniochila* (A. Adams, 1860)*Alaba hungerfordi* Sowerby, 1894**Modulidae***Modulus tectum* (Gmelin, 1791)**Planaxidae***Planaxis sulcatus* (Born, 1780)**Plesiotrochidae***Plesiotrochus souverbianus* Fischer, 1878**Littorinidae***Littoraria (Littorinopsis) intermedia* (Philippi, 1846)**Rissoidae***Rissoina (Apataxia) cerithiformis* Tryon, 1887*Rissoina (Phosinella) sculptilis* (Garrett, 1873)*Rissoina (Zebinella) lamberti* Souverbie, 1870*Rissoina (Zebinella) reticulata* (Sowerby, 1824)**Truncatellidae***Truncatella cf. guerinii* (A. & J. Villa, 1841)**Strombidae***Strombus (Canarium) labiatus* (Röding, 1798)*Strombus (Canarium) mutabilis* Swainson, 1821*Strombus (Canarium) urceus* Linnaeus, 1758**Hipponicidae***Cheilea scutula* (Reeve, 1858)**Cypraeidae***Erosaria annulus* (Linnaeus, 1758)*Erosaria moneta* (Linnaeus, 1758)**Naticidae***Mammilla* sp.*Natica (Natica) fasciata* (Röding, 1798)*Natica (Natica) gualteriana* Récluz, 1844*Polinices* sp.*Tanea areolata* (Récluz, 1844)Van links naar rechts: *Gyrineum lacunatum*, *Drupella rugosa* en *Ergalatax margariticola***Ranellidae***Cymatium vespaceum* (Lamarck, 1822)*Gyrineum gyrinum gyrinum* (Linnaeus, 1758)*Gyrineum lacunatum* (Mighels, 1845)**Muricidae***Drupella rugosa* (Born, 1778)*Ergalatax margariticola* (Broderip, 1833)*Favartia cf. balteata* (Sowerby, 1841)*Lataxiensia ficula* (Reeve, 1848)*Muricodrupa fiscella* (Gmelin, 1791)*Muricodrupa funiculus* (Wood, 1828)*?Muricopsis* sp.*Morula granulata* (Duclos, 1832)*Vitularia cf. miliaris* (Gmelin, 1791)**Buccinidae***Engina cf. alveolata* (Kiener, 1836)**Columbellidae***Columbella scripta* (Lamarck, 1822)*Euplica azora* (Duclos, 1832)Van links naar rechts: *Pyrene ocellata*, *P. testudinaria* en *Parametria epamella*.*Euplica deshayesi* Crosse, 1859*Euplica varians* (Sowerby, 1832)*Mitrella albuginosa* (Reeve, 1859)*Mitrella conspersa* (Gaskoin, 1851)*Mitrella cf. hanleyi* (Deshayes, 1863)*Mitrella hirundo* (Gaskoin, 1852)*? Mitrella puella* (Sowerby, 1844)*Mitrella venulata* (Sowerby, 1894)*Parametria epamella* (Duclos, 1844)*Pyrene ocellata* (Link, 1807)*Pyrene testudinaria* (Link, 1807)*? Pyreneola cincinnata* (Von Martens, 1880)*Zafra cf. alternata* (Gould, 1860)*Zafra cf. minuscula* (Gould, 1860)*Zafra* sp.*Zemitrella aff. siligo* Okutani, 1964**Costellariidae***Vexillum (Costellaria) exasperatum* (Gmelin, 1791)*Vexillum (Costellaria) cf. obeliscus* (Reeve, 1844)*Vexillum (Costellaria) vespula* Turner & Marrow, 2001*Vexillum (Costellaria) virgo* (Linnaeus, 1767)*Vexillum (Pusia) exaratum* (A. Adams, 1853)*Vexillum (Pusia) n. sp.**Vexillum (Vexillum) rugosum* (Gmelin, 1791)**Fasciolaridae**Van links naar rechts: *Vexillum virgo*, *V. vespula* en *V. exaratum**Peristernia retiararia* Melvill, 1891*Peristernia ustulata* (Reeve, 1847)*Peristernia* sp.**Marginellidae***Dentimargo neglecta* (Sowerby, 1846)*Hyalina philippinarum* (Redfield, 1848)*Hyalina* sp.**Mitridae***"Ziba" bacillum* (Lamarck, 1811)**Nassarilidae***Hebra horrida* (Dunker, 1847)*Hebra corticata* (A. Adams, 1852)*Nassarius (Hima) pauper* (Gould, 1850)*Nassarius (Nassarius) coronatus* (Bruguière, 1789)*Nassarius (Niotha) albescens* (Dunker, 1846)Van links naar rechts: *Nassarius globosus*, *Hebra corticata* en *Nassarius albescens**Nassarius (Niotha) cinctellus* (Gould, 1850)*Nassarius (Niotha) crenoliratus* (A. Adams, 1852)*Nassarius (Niotha) ecstilbus* (Melvill & Standen, 1896)*Nassarius (Niotha) livescens* (Philippi, 1849)*Nassarius (Niotha) quadrasi* (Hidalgo, 1904)*Nassarius (Niotha) sinusigerus* (A. Adams, 1852)*Nassarius (Plicarcararia) globosus* (Quoy & Gaimard, 1833)*Nassarius (Telasco) luridus* (Gould, 1850)*Nassarius (Zeuxis) celebensis* (Schepman, 1907)*Nassarius (Zeuxis) smithii* (Marrat, 1877)Van links naar rechts: *Hebra horrida*, *Nassarius cinctellus*, *N. crenoliratus* en *N. celebensis***Olividae***Ancilla* sp.**Volutidae***? Cymbiola vesperilio* (Linnaeus, 1758)**Volutomitridae***Microvoluta alabaster* (G.B. Sowerby III, 1900)**Cancellariidae***Cancellaria cf. sinensis* Reeve, 1856**Conidae***Conus coronatus* Gmelin, 1791*Conus ebraeus* Linnaeus, 1758*Conus furvus* Reeve, 1843*Conus magus* Linnaeus, 1758*Conus omaria* Hwass in Bruguière, 1792*Conus (Lilliconus) trailli* A. Adams, 1855*Conus* sp.**Turridae***Carinodrillia quadrilirata* (E.A. Smith, 1882)*Clavus vidualoides* (Garrett, 1873)*Eucithara cf. coronata* (Hinds, 1843)*Guraleus cf. semicarinata* (Pilsbry, 1904)*Philbertia* sp.*Pseudodaphnella philippinensis* (Reeve, 1843)**Pyramidellidae***? Otopleura auriscati* (Holten, 1802)*Otopleura* sp.*Pyramidella ventricosa* (Guerin, 1831)*Turbonilla* sp.**Arcaidae***Scapharca indica* (Gmelin, 1791)

(Röding, 1798)

Lucinidae*Ctena divergens* (Philippi, 1850)**Ostreidae***Saccostrea cucullata* (Born, 1778)**Cardiidae***Fragum scruposum* (Deshayes, 1855)**Veneridae***Circe (Redicirce) sulcata* J.E. Gray, 1838Van links naar rechts: *Clavus vidualoides*, *Pseudodaphnella philippinensis* en *"Ziba" bacillum*.

De zakjes bevatten gemiddeld ongeveer 12 % andere zaken dan *Columbella scripta*. Deze kunnen worden onderverdeeld in; a. stukjes koraal, onherkenbare stukken schelp en ander afval (5 %), en b. determineerbare andere soorten (7%). In totaal kon van 146 soorten in ieder geval het genus worden gevonden. Van ongeveer 10 soorten kon alleen de familie bepaald worden. De meest voorkomende andere soorten waren *Hebra corticata*, *Cerithium rostratum*, *Ergalatax margariticola* en *Phasianella solida*.

In zo'n zakje lijken op het eerste gezicht alle schelpen ongeveer even groot. Dat betekent dat de exemplaren van *Columbella scripta* (ca. 1-1 ½ cm) bepalend zijn voor de grootte van de exemplaren van andere soorten. Dus relatief veel juveniele exemplaren. Soorten van slechts enkele mm, zoals *Ittibittium parcum*, *Diala semistriata*, *D. sulcifera* en soorten van het genus *Zafra*, zijn waarschijnlijk meegelift in de apertuur van andere. Duidelijk is ook dat er een selectie heeft plaats gevonden. Alleen de zeer bekende kleinere soorten van de Cypraeidae als *Erosaria annulus* en *E. moneta* zijn gevonden. Slechts een gering aantal kleine Turridae soorten en geen enkele Epitoniidae. De Columbelloidea lijken met 18 soorten wat oververtegenwoordigd.

Het is duidelijk dat de schelpen uit de Indo-Pacific komen, maar van welk deel? Van een aantal genera zijn verspreidingskaarten bekend. Er zijn verspreidingskaarten gepubliceerd van de soorten van de genera *Cerithium* (Houbrick, 1992) en *Clypeomorus* (Houbrick, 1985) van de Cerithiidae. De meeste van de 11 gevonden soorten van deze beide genera komen over een groot gebied voor. Uitzonderingen vormen *Cerithium torresi*, *C. zonatum* en vooral *C. tenellum*, die alleen in het centrale deel van de Indo-Pacific voorkomen. Cernohorsky (1991) geeft voor "*Ziba*" *bacillum* ook het centrale deel van de Indo-Pacific als verspreidingsgebied aan. En wat betreft *Strombus urceus* geven Kronenberg en Berkhout (1981-86) een gelijke verspreiding. Van de 15 gevonden soorten van de Nassariidae zijn de vermelde verspreidingen waarschijnlijk nog weinig betrouwbaar (Cernohorsky, 1984). Maar ook nu wijzen de gevonden soorten op landen als Indonesië en de Filipijnen. De verspreiding van een drietal gevonden soorten van de Costellariidae is hiermee in overeenstemming. *Vexillum exaratum* wordt gevonden van Sri Lanka tot de Filipijnen (Turner, 1997). *Vexillum* n.sp. is bekend van China (Hainan) en de Filipijnen (Turner, pers. med.). En *Vexillum vespula* is pas recent beschreven en tot nu toe alleen bekend van het centrale deel van de Filipijnen (Turner & Marrow, 2001).

Conus furvus wordt vooral in de Filipijnen gevonden (Röckel *et al.*, 1995). Een zeer opvallende vondst vormen exemplaren van de slechts enkele mm's grote *Conus trilli*. De subgenusnaam *Lilliconus* is zeer toepasselijk. Door Röckel *et al.* (1995) wordt de geldigheid

van deze soort nog onzeker genoemd. Recent is deze soort in 'coral rubble', afkomstig van Cebu, Filipijnen, gevonden (Lorenz, 1997). Na de beschrijving door Adams in 1855 is de huidige vondst van deze soort blijkbaar pas de tweede.

Conclusie

Je hoeft niet per se uren voor veel geld in een te kleine stoel en in een te groot vliegtuig te zitten om te genieten van de schelpenrijkdom van tropische stranden. Daarnaast kan geconcludeerd worden dat de schelpen zeer waarschijnlijk afkomstig zijn van de Filipijnen. Namen van gevonden soorten als *Eurytrochus philippina*, *Neripteron siquijorensis*, *Hyalina philippinarum*, en *Pseudodaphnella philippinensis* spreken deze conclusie zeker niet tegen.

Dankbetuiging

Mijn hartelijke dank aan Henk Dekker voor zijn hulp in het algemeen, en specifieke hulp wat betreft de Nassariidae, bij het op naam brengen van al die kleine soortjes. Rob Moolenbeek voor zijn hulp bij de Conidae en het attenderen op de publicatie van Lorenz. Ten slotte Hans Turner voor zijn hulp bij de Mitridae, Costellariidae en de Volutomitridae en de informatie over de verspreiding van de Costellariidae.

Literatuur

- CERNOHORSKY, W.O. (1984), Systematics of the family Nassariidae (Mollusca: Gastropoda).— Bulletin of the Auckland Institute and Museum, Number 14
- CERNOHORSKY, W.O. (1991), The Mitridae of the world Part 2. The subfamily Mitrinae concluded and subfamilies Imbricariinae and Cylindromitrinae, Monographs of marine mollusca, no. 4
- HOUBRICK, R.S. (1985), Genus *Clypeomorus* Jousseaume (Cerithiidae: Prosobranchia), Smithsonian Contributions to Zoology, Number 403, Smithsonian Institution Press, Washington
- HOUBRICK, R.S. (1992), Monograph of the Genus *Cerithium* Bruguière in the Indo-Pacific (Cerithiidae; Prosobranchia) — Smithsonian Contributions to Zoology, Number 510, Smithsonian Institution Press, Washington
- KRONENBERG, G. & J. BERKHOUT (1981-86), Strombidae. — Vita Marina, 263-368, plates I-IX
- LINDNER, G. (2001), Schelpengids. Schelpen uit de wereldzeeën. Vorm.Voorkomen. Systematiek, Tirion Natuur
- Lorenz, F. (1997), Notes on the genus *Lilliconus* G. Raybaudi MASSILA 1994 (Gastropoda: Conidae) — Schr. Malakozool., 10: 4-6
- RÖCKEL, D., W. KORN & A.J. KOHN (1995), Manual of the living Conidae, Volume 1: Indo-Pacific region, Verlag Christa Hemmen, Wiesbaden
- TURNER, H. (1997), Uncommon and new mitroform gastropods from the Indo-Pacific. Part 2, private reprint
- TURNER, H. & M. P. MARROW (2001), Five new *Vexillum* (*Costellaria*) species from various Indo-Pacific locations and remarks on *Vexillum* (*Costellaria*) *perrieri* (Dautzenberg, 1929) (Neogastropoda: Muricoidae: Costellariidae), Novapex 2(2): 43-55

Adres van de auteur
Leo van Gemert
Couwenhoven 55-19
3703 EV Zeist
e-mail: leo.van.gemert@planet.nl